

Wat te doen bij psychiatrische brand?

Een gids tegen psychiatrische tralies en politierepressie

Wat te doen bij psychiatrische brand?

Een gids tegen psychiatrische tralies en politierepressie

Uitgave Februari 2018

Eerste druk (2018)

Auteur: Allolalie

Uitgave door: Spreekuur 89

www.spreekuur89.nl

Tegen de achtergrond van stijgende ongelijkheid, meer sociaal conflict en autoritaire tendensen, krijgen steeds meer mensen te maken met aanhoudingen door politie als zogenaamd ‘verward persoon’, en worden meer mensen gedwongen opgenomen of thuis onderworpen aan dwangangrepen op straffe van dwangopname. Elk jaar zijn er ook een hoop gevallen van geweld gebruikt door politie tegen mensen die ‘verward’ zijn en tegen mensen die een dwangopname in een psychiatrische instelling proberen te vermijden – waarvan er een paar dodelijk aflopen voor de ‘aangehoudene’. Spreekuur 89 heeft daarom een infosheet opgemaakt om individuen te wapenen tegen deze vormen van repressie en waarmee we elkaar kunnen helpen.

Deze infosheet is het laatst geupdated op 5 februari 2018 en is gebaseerd op de Wet Bijzondere Psychiatrische Opnamen (Wet Bopz). Vanaf 2020 zal de Wet Verplichte Geestelijke Gezondheidszorg (WvGgz) deze Wet Bopz vervangen. Aan het eind van deze sheet zal een vooruitblik worden geworden op deze nieuwe wet, alsmede op de nieuwe gevolgen van het door politie worden opgehaald als ‘verward persoon’ (veiligheidshuizen, blijvende monitoring, problemen bij huisvesting verkrijgen).

Kom je fouten tegen of heb je vragen of aanmerkingen? Laat het aan ons weten via spreekuur89@riseup.net

De politie houdt je aan als ‘verward persoon’. Wat nu?

Intolerantie jegens afwijkend gedrag neemt toe in de samenleving en de angst jegens mensen die anders zijn wordt intenser door negatieve mediaberichtgeving over ‘verwarde personen’. Steeds meer mensen overkomt het dat zij als ‘verward persoon’ aangehouden worden door politie en gedwongen mee moeten. Ook blijkt het aantal keren dat politie hen aanhoudt vanwege ‘verwardheid’ de afgelopen jaren toegenomen onder dezelfde groep kwetsbare mensen. Zij lopen bijvoorbeeld gestresst over straat omdat zij als zwakste schouders steeds zwaardere lasten moeten dragen zoals gedwongen flexhuisvesting, langdurige werkloosheid, steeds krappere uitkeringen – en de zoveelste brief van de zorgverzekeraar is dan de druppel die het begrijpelijk maakt dat je het even op straat wilt uitschreeuwen. Op andere momenten worden mensen niet op straat aangehouden vanwege ‘verwardheid’, maar thuis door de politie bezocht omdat de ‘bezorgde burger’ gebeld heeft of omdat er zelfs als een inbewaringstelling of rechterlijke machtiging tot dwangopname is afgegeven (daarover later meer). Veel ‘verwarde personen’ zijn geen ‘Bart van U’s’, maar individuele, wanhopige protesteers tegen hun toenemende armoede.

Agenten kunnen vanuit hun taak en vanuit het maatschappelijke stigma erg autoritair reageren. Wijs de agenten erop dat je rustig bent en het belangrijk vindt om goed te communiceren. Misschien komt niet alles meteen bij je binnen. Vraag de agenten te herhalen of geduld te hebben met je reactiesnelheid. Geef de agenten aan wat je wel en niet wilt. Bij dat laatste kan het helpen om een Crisiskaart te hebben

(www.crisiskaartnederland.nl). Je kunt daar je wensen laten vastleggen: dus precies omschrijven wat je wel en niet wilt als mensen denken dat je een crisis hebt. Wel moet je je daarbij bedenken dat je met de Crisiskaart in een digitaal register komt waar ook de politie bij kan. Je kunt ook zelf je wensen van tevoren op papier stellen, dat je dan altijd bij je draagt, maar dit krijgt misschien minder erkenning bij de autoriteiten dan de officiële *Crisiskaart*.

Probeer in elk geval duidelijk te vertellen hoe je geholpen kan worden: wat wil je wel en wat niet? Probeer dit van tevoren ergens op te schrijven.

Hoe voorkom je dat je mee moet naar het bureau?

‘Verwardheid’ is geen strafbaar feit. Er is dan ook geen sprake van een echte ‘aanhouding’. Eigenlijk mag de politie je dan ook niet meenemen. Vaak gebeurt dit helaas wel, al zou je de agenten er ter plekke op wijzen. Ze kunnen dan dreigen met fysieke kracht als je niet meegaat. Dit is misbruik van hun macht, en je mag er achteraf zeker een klacht over indienen (meer daarover later). Ook zullen ze soms wijzen op Politiewet artikel 3, waaronder ze in ‘nood’ ter hulpverlening iemand mogen meenemen. Het is goed te weten dat de politie alle minder ingrijpende ‘oplossingen’ moet hebben geprobeerd voordat ze jou meenemen naar het bureau. Als er mensen zijn in je netwerk waar ze jou naartoe kunnen brengen die zagezegd even op jou kunnen letten, of als je hulpverleners hebt waar ze je kunnen afleveren, dan moet dat eerst geprobeerd zijn.

Het is dus een goed idee om aan te bieden aan de agenten dat je iemand uit je omgeving belt (of zij bellen) die jou op kan vangen de komende 24 uur. Je kunt – als je bang bent voor zo’n situatie – dit van tevoren met mensen uit je netwerk afspreken. Als er niemand uit je netwerk is, dan kun je ook een beroep doen op het netwerk van Spreekuur 89 – indien beschikbaar. De kans dat er iemand beschikbaar is, ligt stukken hoger als je van tevoren al contact met ons opneemt.

Het is aan te raden om Spreekuur 89 (06 838 609 05) te bellen, zodat iemand voor je kan onderhandelen met de politie.

Moet je toch mee naar het bureau?

Moet je toch mee naar het bureau? Het zal verschillen per gemeente hoe je behandeld wordt. In veel gemeenten beland je nog in een politiecel en word je niet goed ingelicht over de te volgen procedure en je rechten. Soms hebben agenten de neiging je als verdachte te behandelen. Ze proberen je bijvoorbeeld te fouilleren. Daar hebben zij geen rechtsgrond toe en je kunt dit weigeren. Je bent ook niet verplicht je te legitimeren, hoewel de politie zal doen alsof dit een probleem is. Hoewel je toonplicht hebt van een geldig identificatiebewijs, mogen agenten dit alleen in specifieke gevallen opvragen (zie <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/paspoort-en-identiteitskaart/vraag-en-antwoord/wie-mag-vragen-naar-mijn-identiteitsbewijs-en-wanneer>).

Als je meer geluk hebt, behandelt de politie je meer als hulpbehoevende en niet als verdachte, en wacht je in een kantoortje op de arts in een vriendelijkere omgeving. Een crisisarts moet zijn opgeroepen een halfjaar nadat de politie je ‘verward’ heeft aangetroffen, en deze arts moet vervolgens binnen twee uur ter plaatse zijn (volgens het Convenant Politie-GGZ, dat overigens niet-bindend is, maar dat je wel kan gebruiken als leidraad in klachtenprocedures). Ten alle tijde ben je niet verplicht tot het geven van antwoorden, hoewel zwijgen wel tegen je kan werken.

Je mag ten alle tijde bellen met een advocaat, PvP’er (indien bereikbaar), ons (Spreekuur 89), of andere mensen. Zelfs als je spullen van je af worden genomen tijdelijk omdat je in een politiecel zit, indien je geen verdachte bent. Ben je wel verdachte, dan mag je nog steeds spreken met een advocaat. Dat mag voorafgaand in vertrouwen (dus zonder agenten erbij) en tijdens het verhoor. Als je verdachte bent, dan moeten agenten dit aan jou kenbaar hebben gemaakt (en van welk feit je wordt verdacht en dat je het recht hebt om te zwijgen). In geval van een verdenking van een strafbaar feit, dan mag het zwijgen niet tegen je werken.

Ik wil niet gedwongen opgenomen of behandeld worden. Hoe verlaag ik deze kans?

Blijf zo rustig mogelijk, probeer zo coherent mogelijk te spreken. Als je geen dwangbehandeling of dwangopname wil, geef dan geen reden tot het vermoeden van gevaar voor jezelf of anderen. Zelfs het vertellen dat je onschuldige suicidale gedachten hebt – maar die nooit in praktijk zult brengen – kan als ‘gevaarsindicatie’ worden opgevat. Als je hierover wilt spreken, kan dat beter later in een andere setting met een reguliere therapeut – niet tijdens of vlak na een ophouding door politie.

Het helpt enorm als je iemand hebt die je op kan halen en waarbij je kunt verblijven de komende 24 uur. Je kunt daarvoor ook contact opnemen met Spreekuur 89, wanneer je niemand weet.

Het is aan te raden om voorafgaand aan het gesprek het noodnummer te bellen met Spreekuur 89, een PvP’er of een Bopz-advocaat. Dat laatste is wel op eigen kosten (los van recht op toevoeging) en alleen nodig als je de kans op een gedwongen opname groot acht.

Ik moet gedwongen mee naar een instelling

Als de crisisarts na de beoordeling stelt dat je mee moet naar de instelling en je wilt dit niet, dan komt dit omdat de arts de volgende vragen bevestigend heeft beantwoord:

- Is er sprake van acuut gevaar?
- Bestaat er een vermoeden dat het gevaar door een psychische stoornis wordt veroorzaakt?
- Is er geen minder ingrijpende oplossing dan een gedwongen opname?

Bij gevaar wordt niet alleen verstaan het alomduidelijke risico van geweld naar anderen of directe zelfbeschadiging, maar ook het minder voor de hand liggende tonen van gedrag waarmee je agressie van anderen kunt uitlokken.

Als je van de ibs-maatregel af wilt, dan helpt het volgende:

- Tijdens het horen verzoeken de ibs niet voort te zetten
- Van tevoren met je advocaat argumenten verzamelen voor het niet-voortzetten van de ibs
- In een brief vragen aan de geneesheer-directeur om de ibs te beëindigen. Schrijf hierin dat je vindt dat er geen acuut gevaar meer is (zie meer onder het kopje 'brief schrijven'. Je kunt de modelbrief op onze website gebruiken (deze komt in maart 2018 online) of hulp vragen bij ons voor het opstellen van deze brief, of bij de PVP. Als de geneesheer-directeur niet reageert binnen twee weken of je verzoek afwijst, kun je jouw brief voorleggen aan de rechtbank.
- Eigen Kracht Conferentie contacteren of ons om te onderhandelen en om naar oplossingen te zoeken buiten de instelling die jij ook wilt

Je krijgt dan een kopie van de 'beschikking van de burgemeester inhoudende een last tot inbewaringstelling'. In de volksmond heet dit een ibs-maatregel. Dat is een inbewarinstellings-maatregel die de burgemeester op basis van de verklaring van de arts omtrent de bovenstaande vragen, afvaardigt.

De burgemeester zorgt er ook voor dat je een advocaat krijgt, want daar heb je recht op. De advocaat is gratis en komt uit de Raad voor Rechtsbijstand.

De ibs is een noodmaatregel en geldt maar voor korte tijd. In eerste instantie duurt de ibs-opname 24 uur, waarna deze verlengd kan worden met drie weken en in praktijk kan de totale verblijfsduur onder een ibs dus vier weken zijn. Als partijen vinden dat je langer gedwongen opgenomen moet blijven, dan moet de burgemeester dat aanvragen bij de officier van Justitie. Als de laatste inderdaad vindt dat je langer moet worden vastgehouden, dan doet die een verzoek bij de rechter. Zolang de rechter het beoordeelt, mag je niet de instelling verlaten. Vanaf het verzoek van de rechter duurt het maximaal drie werkdagen voordat de rechter jou hoort. Bij dit gesprek is de advocaat er ook. Je kunt van tevoren overleggen met de advocaat.

De rechter stelt zichzelf dezelfde vragen als de crisisarts eerder:

- Is er sprake van acuut gevaar?
- Bestaat er een vermoeden dat het gevaar door een psychische stoornis wordt veroorzaakt?
- Is een opname in een ggz-instelling de enige mogelijkheid om het gevaar af te wenden?

Als hij of zij op alledrie de vragen 'ja' antwoordt, dan geeft hij een 'machtiging tot voortzetting van de ibs' af. Ook van deze beslissing krijg je een kopie. Je zit dan nog drie weken vast. Wanneer de rechter niet besluit de ibs voort te zetten, ben je vanaf dat moment op vrije voeten gesteld.

Als de ibs is verlengd, kan gedurende deze drie weken nog een Rechterlijke Machtiging (rm) worden aangevraagd. Het kan zijn dat de tijd dat de rechter deze aanvraag in behandeling heeft deze drie weken overstijgt. Helaas mag je gedurende die behandelingstijd dan alsnog de instelling niet verlaten.

Er wordt een rm aangevraagd. Wat nu?

Een rm ofwel een 'voorlopige machtiging' duurt langer dan de ibs en is meer een langetermijnmaatregel dan een spoedmaatregel. De rm duurt maximaal een halfjaar, maar kan ook voor kortere tijd worden verzocht. De rm kan ook steeds verlengd worden met weer maximaal een halfjaar: een 'rechterlijke machtiging tot voortgezet verblijf'. Als je vijf jaar achtereen een rm hebt gehad, dan kan de rechter de rm steeds met maximaal twee jaar verlengen.

Voor het beslissen over een rm worden de bovengenoemde drie vragen beantwoord, alleen ditmaal wordt er niet gedacht aan acuut gevaar, maar aan algemeen gevaar over een langere tijdsperiode:

- Is er sprake van gevaar?
- Bestaat er een vermoeden dat het gevaar door een psychische stoornis wordt veroorzaakt?
- Is een opname in een ggz-instelling de enige mogelijkheid om het gevaar af te wenden?

Onder gevaar hoort vanzelfsprekend het risico van geweld naar anderen of directe zelfbeschadiging, maar ook risico op 'maatschappelijke teloorgang' en gedrag waarmee je agressie van anderen kunt uitlokken. Het zijn moeilijk weerlegbare vermoedens.

Opnieuw is het zo dat als alledrie de vragen bevestigend worden beantwoord, je een rm krijgt. De geneesheer- directeur stelt de geneeskundige verklaring op hiertoe. Is hij of zij betrokken geweest bij jouw behandeling, dan dient er een onafhankelijke psychiater te zijn die de verklaring opstelt. De verklaring gaat samen met een verzoek om een rm naar de Officier van Justitie, die het doorstuurt naar de rechter als ook hij of zij een rm nodig vindt. Ga ervan uit dat deze meestal wel overtuigd is van een noodzaak van een rm, vanwege de deskundige status van de verklaring van de geneesheer-directeur.

Ook hierin heb je recht op een gratis advocaat van de Rechtsbijstand. En ook hier word je gehoord door de rechter, waarbij deze advocaat aanwezig is. Van tevoren bereiden jullie de zitting voor.

Jij of de rechter kunnen ook een onafhankelijke deskunde (psychiater) vragen om een mening te geven over het rm: een 'contra-expertise'.

Na deze hoorzitting duurt het maximaal drie weken ?? vanaf het moment van ontvangen van het verzoek van de Officier van Justitie, tot de rechter een beslissing neemt. Wanneer je al een ibs hebt, loopt eerst de periode van je ibs af tot de rechter heeft beslist.

Je kunt een gedwongen opname voorkomen door te vragen over er een Voorwaardelijke Machtiging kan worden afgevaardigd in plaats van een rm (meer daarover later). Wij van Spreekuur 89 kunnen je ook nuttig advies bieden over het voorkomen of sneller beeindigen van een gedwongen opname.

De rm wordt verlengd. Wat gebeurt er dan?

Deze kan dus steeds met dezelfde maximumperiode van een halfjaar worden verlengd, of met twee jaar als je al vijf jaar vastzit onder een rm. De procedure is hetzelfde als bij de eerste rm. Ben ongeveer zes weken voor het afgelopen van je huidige rm alert: de geneesheer-directeur kan dan de verzoeksperiode starten daartoe. Is er een verzoek gestuurd tot verlenging, dan krijg je een kopie van je behandelingsplan, een verslag van je geestelijke en lichamelijke toestand en het verloop van je behandeling – zoals die naar de Officier van Justitie is gestuurd. Zodra de Officier dit naar de rechter heeft gestuurd, beslist die binnen vier weken.

Het kan ook zijn dat je na afloop van de oude rm pas met een verlengingsprocedure wordt geconfronteerd. In dat geval hoef je in de periode tussen het aflopen van je oude rm en de start van de eventuele nieuwe rm niet in de instelling te verblijven. Blijf in de periode na afloop van je oude rm wellicht wat alert hierop. Contacteer Spreekuur 89 bij eventuele zorgen en advies over het afwenden van een nieuwe gedwongen opname.

Een deel van de informatie in deze informatiesheet is gehaald van de website van de Patientenvetrouwenspersoon (PvP).

Ik wil niet zo lang vastzitten, wat kan ik doen om eerder vrij te komen?

Het is niet strafbaar om weg te lopen. Wel kan de instelling je aangeven als ‘ongeoorloofd vermist uit instelling’ bij de politie, en je zal op de Telex staan. Het zal niet slim zijn om naar huis te gaan, want dat zal de eerste plek zijn waar de politie gaat kijken. Beter is om een plek te creëren die veilig is voor jou en waar je geen grote kans loopt om van je bed gelicht te worden. Sterk aan te raden is het Wegloophuis Utrecht (030-231 66 27). Zij hebben ervaring met het opvangen van weglopers. Je krijgt daar ook hulp bij het wegstrijken van je ibs of rm en bij het vinden van een nieuwe woning en uitkeringaanvraag. Ook kun je altijd ons bellen of mailen voor advies.

Aan te raden als je weg loopt:

- Slik je ‘pammetjes’ of andere medicatie, dan kun je meestal niet makkelijk zomaar stoppen – dit ga je geheid voelen, ze zijn ontzettend verslavend. Neem een onderhoudsdosis mee. Je kunt namelijk niet zomaar je huisarts bellen dat je ze nodig hebt omdat je bent weggelopen, dat is slapende honden wakker maken. Indien mogelijk, neem ook een onderhoudsdosis van al je andere medicatie mee. Heb je geen medicatie mee kunnen nemen, bel dan Spreekuur 89. Wij hebben connectie met een Amsterdamse arts die te vertrouwen is. Deze heeft echter niet altijd de vereiste medicatie op voorraad en werkt maar op één plek in Nederland, dus het is praktischer om zoveel mogelijk zelf de medicatie te regelen.
- Ken je doses medicatie voordat je wegloopt: schrijf ze op een briefje dat je meeneemt. Mocht je buiten de instelling medicatie nodig hebben, dan kun je precies aangeven aan een nieuwe huisarts hoeveel je hiervoor slikte.

Wat je ook kan doen is een Voorwaardelijke Machtiging aanvragen

Voorwaardelijke Machtiging

Een RM kan worden omgezet in een Voorwaardelijke Machtiging. Dan mag je buiten de inrichting blijven wonen als je je aan bepaalde voorwaarden houdt (vaak medicijngebruik door middel van een depot) en geen ‘gevaar veroorzaakt’.

Een brief schrijven

Je wilt of moet een brief schrijven om een ibs of rm af te wenden of een verlenging te voorkomen. Die richt je in eerste instantie tot de geneesheer-directeur. Hoewel het principieel natuurlijk erg stoer is om daar een sterk anti-autoritaire toon uit te slaan – en dit je zeker vrij staat te doen – is dit niet het meest bevorderlijke voor een snelle invrijheidsstelling. Dit zijn dilemma’s die je zelf zal moeten afwegen: breken of langer vastzitten.

Maak in elk geval de volgende fout niet. Veel psychiatrisch gedetineerden zien de brief als een ‘kans’ om hun jarenlange verhaal te doen van opgestapeld onrecht, leed et cetera – en dit wordt in de rationalistische orde van de normaliteit juist gezien als een teken van ‘verwardheid’ en kan als een boemerang tegen je werken. Voor de geneesheer-directeur en rechter zijn slechts de hierboven genoemde drie juridische vragen relevant:

- Is er sprake van acuut gevaar?
- Bestaat er een vermoeden dat het gevaar door een psychische stoornis wordt veroorzaakt?
- Is er geen minder ingrijpende oplossing dan een gedwongen opname?

Dat je veel onrecht hebt meegemaakt, biedt voor hen geen ‘bewijs’ dat je niet gevaarlijk bent. Sterker nog: je zit in een oneerlijke strijd, want in feite is het onmogelijk te bewijzen dat je niet gevaarlijk

bent! Je mag dat best noemen in de brief (zie onze modelbrief die in maart 2018 online komt): dat het lastig is zo niet onmogelijk om de aan jou toegeschreven gevaarlijkheid te weerleggen.

Hou de brief kort. Dat is misschien lastig, omdat de moeilijke weerlegbaarheid van het veronderstelde gevaar al snel de indruk geeft dat je de brief moet omkleden van duizenden argumenten en feiten. Dat is niet zo. Juist de relatieve onweerlegbaarheid van de claim zou je moeten aanzetten tot een zeer beknopte brief: het is een gevecht waarin je sowieso al 1-0 achter staat. Juist met een beknopte, zakelijke brief toon je je ‘rationalistisch’ en bovendien ‘emphatisch’ in de situatie van een geneesheer-directeur en rechter die al duizenden stukken voor hun kiezen krijgen. Ga in je brief kort in op de hierboven genoemde drie vragen in maximaal 2-3 zinnen (liefst 2). Hoe meer informatie je weggeeft, hoe meer het tegen je kan werken.

Een klacht indienen over het optreden van de politie

Je wilt een klacht indienen met betrekking tot het optreden van de politie toen die jou als ‘verward’ aanhield of toen die voor je deur verscheen om je op te halen voor een gedwongen opname of voor onderzoek door een crisisarts. Het kan bijvoorbeeld om het volgende gaan:

- Zonder rechtstitel gedwongen meegenomen naar het bureau: oneigenlijke gijzeling
- Behandeld als een verdachte terwijl je geen verdachte was, zoals oneigenlijk gefouilleerd worden, gebruik van handboeien en in een politiecel worden gezet
- Politiegeweld
- Schade aan je eigendom door optreden van de politie en je wilt schadevergoeding. De politie heeft bijvoorbeeld je voordeur ingetrapt. Ook dan heb je in veel gevallen kans op schadevergoeding door de staat, zelfs wanneer ze een geldige rechtstitel hadden voor de inval.
- Privacyschending

Let op dat er vaak een termijn gebonden is aan het doen van een klacht over de politie. Meestal geldt dat binnen een jaar na het voorval moet zijn geklaagd. Zie voor meer informatie:

<https://www.burojansen.nl/tips-tegen-tralies/klagen-over-de-politie/>

Ik ben bang dat er belastende en onjuiste informatie over mij is geregistreerd, of ik maak mij zorgen over wat er met de informatie over mij gebeurt bij de staat

De term ‘verward’ en ‘verwarde personen’ wordt vaak gebruikt in situaties die complex zijn, en het verkeerd interpreteren en registreren van informatie ligt op de loer. Zo zijn er gevallen van een wegl rooftocht van een tiener die even rust wilde van een familieruzie, die aangezien werd voor

‘suicidepoging’. Ook komt het voor dat er ineens in een rapport verschijnt dat iemand gewelddadig was, terwijl het geweld van de autoriteiten waarop die agressiviteit een reactie was nergens wordt genoemd.

Ben je bang dat er belastende, onjuiste informatie over jou in de systemen staat? Of maak je je zorgen over wat er met informatie over jou gebeurt bij de staat? Neem dan ook contact op met Spreekuur 89. We staan in verbinding met privacydeskundigen en we bieden op vrijwillige basis advies.

In elk geval is het goed om je bewust te zijn van de volgende rechten die jij hebt:

- Het recht van inzage: het recht om aan de politie of een andere instantie te vragen om de gegevens die ze hebben over jou in te zien
- Recht op correctie: je kunt om correctie van je gegevens vragen als er onjuistheden in zitten, onvolledig zijn, of niet terzake doen voor het doel waarvoor ze zijn verzameld. Op de website van de Autoriteit Persoonsgegevens staat een voorbeeldbrief <https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/sites/default/files/atoms/files/voorbeeldbrief-correctie-politie.pdf>
- Tenslotte is er nog het recht van verzet, wat inhoudt dat je kan verzoeken dat gegevens over jou worden verwijderd. Helaas is dit in de praktijk vaak niet mogelijk om tegen de politie of zorginstanties in te zetten, omdat er daadwerkelijk sprake moet zijn van ‘bijzondere persoonlijke omstandigheden – zoals erachter komen dat iemand die jij kent ergens werkt en kan lezen over jouw toestand van verwardheid of je diagnose.

Vooruitblik: WvGgz

Zoals hierboven gesteld wordt de Wet Bopz in 2020 vervangen door de WvGgz. Hier vatten we de belangrijkste veranderingen samen. In de tussentijd zal een actuelere infosheet uit komen over de WvGgz. De belangrijkste veranderingen zijn:

- Dwang kon voornamelijk worden toegepast rondom een ziekenhuisopname. Met de WvGgz verschuift dat zwaartepunt naar dwang in de ‘gemeenschap’, bij de client thuis. Dat betekent dat je makkelijker gedwongen kan worden behandeld terwijl je thuis blijft wonen. Opname wordt beperkt tot de gevallen die zich niet aan deze dwangvoorwaarden houden of bij wie gedacht wordt dat ze te ‘gevaarlijk’ zijn om in de samenleving te blijven wonen.
- De criteria waaronder dwang mogelijk wordt, worden ruimer. Naast het al bestaande gevaarscriterium komt er ook een soort hernieuwd ‘bestwilcriterium’:

Artikel 3:4 WvGgz:

Verplichte zorg kan worden verleend om:

- a. een crisissituatie af te wenden,*
- b. ernstig nadeel af te wenden, 9*
- c. de geestelijke gezondheid van betrokkene te stabiliseren,*
- d. de geestelijke gezondheid van betrokkene dusdanig te herstellen dat hij zijn autonomie zoveel mogelijk herwint, of*
- e. het stabiliseren of herstellen van de fysieke gezondheid van betrokkene in het geval diens gedrag als gevolg van zijn psychische stoornis leidt tot ernstig nadeel daarvoor.*

Mogelijke gevolgen van registratie bij politie als ‘verward persoon’

Als de politie je heeft aangehouden als ‘verward persoon’, dan is die gebeurtenis mogelijk als een ‘verward moment’ van jou geregistreerd in het systeem. Dat wil niet zeggen dat er vanaf nu achter jouw naam staat dat je een ‘verward persoon’ bent, maar dat er wel in het systeem staat dat je die dag en tijdstip ‘verward’ werd aangetroffen door politie. Dit kan de volgende gevolgen hebben:

- Deze informatie is zichtbaar bij elk volgende contact met politie als ze je identiteit weten, ook bij het doen van aangifte. Het kan ertoe leiden dat je minder serieus wordt genomen of sneller opnieuw als ‘verward’ wordt gezien.
- Het kan in de toekomst mogelijk tegen je werken als je wordt aangehouden vanwege verdenking van een strafbaar feit. De Officier van Justitie zal met de nieuwe Wet Verplichte Ggz dan eerder kiezen voor een traject van gedwongen zorg, waarbij je in principe niet weet hoelang de vrijheidsinperking duurt. Dit hoeft geen gedwongen opname te zijn, maar kan ook dwangzorg thuis zijn, of een geregelde verplichte doorzoeking van je huis.
- In sommige gemeentes (zoals Rotterdam) monitoren ze de ‘ernstig psychiatrisch patiënten’. Je komt dan op een EPA-lijst van het Veiligheidshuis. Dit gebeurt als je vaker als ‘verward’ met politie in aanraking komt en mogelijk al een keer gedwongen bent opgenomen of behandeld. De kans is nog groter als je een keer verdachte bent geweest van een strafbaar feit. Ook kansverhogend zijn geregistreerde financiële problemen: schuldhulpverlening/ schuldsanering, registratie als wanbetaler bij woningcorporaties of zorgverzekeringen. Als jij op een EPA-lijst komt, dient het Veiligheidshuis je daarvan op de hoogte te stellen.

Jouw registratie als ‘verward persoon’ opvragen:

Je kunt de politiemutatatie (een ambtenarenterm voor het verslag van de politie van de ontmoeting met jou) eenvoudig opvragen bij de politie. Dit doe je bij de politie-eenheid waar de gebeurtenis heeft plaatsgevonden. Als het bijvoorbeeld in Arnhem was, dan wordt het Politie Eenheid Oost Nederland. Spreekuur 89 heeft een voorbeeldbrief online staan hiervoor. Belangrijk is ook om een kopie van je

geldige identiteitsbewijs mee te sturen. Zet op deze kopie dat deze slechts bedoeld is voor gebruik in het kader van deze specifieke aanvraag – en indien je een oude identiteitsbewijs hebt, maak het burgerservicenummer/ persoonsnummer even onherkenbaar. Zo voorkom je mogelijk misbruik als het in de verkeerde handen komt. Nadat je de aanvraag naar de juiste politie-eenheid hebt gestuurd, heeft de politie zes weken de tijd om te reageren.

Een uitgave van Spreekuur 89 (www.spreekuur89.nl)